

# Kmetijske zadruge in odkup kmetijskih pridelkov

V petih mesecih so v smederevskem okraju zadruge presegle obseg lanskega odkupa

Kmetijske zadruge v smederevskem okraju se čedalje bolj ukvarjajo z odkupom kmetijskih pridelkov. Letos so na tem področju razvile neprimerljivo večjo delavnost kakor prej, kar kažejo tudi rezultati doslej opravljenega odkupa. Te trditve bo do podkrepili s tabelo o poslovanju zadrug v lanskem in letošnjem letu.

## Poslovanje kmetijskih zadrug v letu 1955

|                            | Dobiček    |
|----------------------------|------------|
| (v milijonih)              |            |
| Skupni promet              | 1.043 24,4 |
| Odkup kmetijskih pridelkov | 313 11     |
| Drugo                      | 730 13,4   |

## Letošnji plan poslovanja

|                                                    | (v milijonih) |
|----------------------------------------------------|---------------|
| Skupen promet                                      | 2.000         |
| Odkup kmetijskih pridelkov                         | 1.300         |
| Drugo                                              | 700           |
| Realiziran odkup kmetijskih pridelkov v 5. mesecih | 400           |

Medtem ko je imel lani odkup kmetijskih pridelkov precej skromno mesto in je bil manjši od tretjine vsega prometa, so zadruge letos že v prvih petih

mesecih presegle to številko. Vzeto skupno za vse leto bo odkup kmetijskih pridelkov po planu znašal blizu tri četrtine vsega poslovanja vseh kmetijskih zadrug. V smederevskem okraju razen tega trdijo, da bodo postavljali plan, ker odkupna sezona za kmetijske pridelke šele nastopa, posebno pa glede grozdja in vina, daleč presegli. Pogoje za to imajo. Skladišni prostor ni problem, pravtako pa je rešeno vprašanje ambalaže. V začetku leta je predstavljal težavo kredit. Zadruge niso imele dovolj sredstev, vendar je bil tudi ta problem sedaj odpravljen.

Vse zadruge v okraju — skupno jih je 43 — sodelujejo pri odkupu, le 4 med njimi pa imajo pri tej dejavnosti izgubo. Druge ustvarjajo pri odkupu kmetijskih pridelkov dobiček, ki se v povprečju za ves okraj g" je okoli 3,6 %. Številke kažejo, da so zadruge v trgovini

s kmetijskimi pridelki dosegle večji dobiček kakor pri poslovanju v drugih vejah.

Najboljše uspehe so pri odkupu kmetijskih pridelkov dosegle pri sklepanju pogodb za sladkorno peso, oljnice in druge industrijske rastline. V smederevskem okraju so v nasprotju s trditvami, da zadruge na tem področju ne bodo mogle doseči dobrih rezultatov, izpolnile plan sklepanja pogodb za sladkorno peso s 95 %, sklepanja pogodb za oljnice in industrijske rastline pa z okoli 100 %. Zadovoljive uspehe so dosegle tudi pri sklepanju pogodb za pšenico in koruzo. V zadrugah trdijo, da bi sklepanje pogodb daleč preseglo postavljene plane, če bi bilo na razpolago dovolj umetnih gnojil, ki jih je bilo ob podpisu pogodbe treba izročiti proizvajalcem.

Dosedanje izkušnje pri odkupu kmetijskih pridelkov kažejo v smederevskem okraju, da so kmetijske zadruge sposobne opraviti tudi to zelo važno in zamotano nalogo. B. S.

## KMETIJSKO POSESTVO »ERDUT« JE UVEDLO NOVO ORGANIZACIJO DELA

Eno prvih posestev v Slavoniji, ki so uvedla novo organizacijo dela, je kmetijsko posestvo Erdut. Na tem posestvu so delavci plačani po enoti pridelka. To ima odločilen pomen, ker tako pri delavcu raste zanimanje za povečanje pridelka.

Novi sistem predvideva 12 kategorij pridelkov. Skupine delavcev lahko same izberejo višino pridelka, za katero se želijo pogoditi. Hkrati s tem si izberejo tudi višino plačnega sklada, ki naj ga dosežejo. Ko se je domenila za višino donosa, dobi skupina dogovorjeni material. Na račun zasluga dobi akontacijo v višini tarifnih postavk. Ko pa izroči gotov pridelek, napravijo končni obračun in izplačilo. Razen plače, ki jo dobi na podlagi količine pridelka, sodeluje skupina tudi pri dobičku, ki je nastal pri prihrankih materiala in zaradi racionalnejše proizvodnje. Skupina sodeluje tudi pri razdelitvi skupnega dobička celotnega posestva.

Eden od smotrov novega sistema je v tem, da bi se gojile tiste kulture, ki so bolj rentabilne in za katere obdelavo bi

lahko maksimalno uporabili mehanizacijo. Tako sedaj na celotnem posestvu gojijo le 9 kultur namesto 22, kolikor so jih poprej. — Hkrati s tem se je zmanjšala tudi delovna sila.

Z delovnimi skupinami se pogodijo za donose, ki so za 30 % večji, kakor pa znašajo povprečni donosi zadnjih štirih let. Letos predvidevajo, da bodo dosegli povprečni donos 26 metrskih stotov pšenice, 80 metrskih stotov koruze v storžih, 30 metrskih stotov ječmena na ha itd. Pričakujejo, da bo nova organizacija dela znatno prispevala k povečanju donosa, ker je delavec sedaj bolj samostojen in bolj odgovoren za pridelek.

Lansko leto je kmetijsko posestvo »Erdut« ustvarilo bruto proizvod v znesku 212 milijonov dinarjev in 10.200.000 din dobička. Za leto 1955-56 so planirali povečanje bruto proizvoda na 224 milijonov, dobička pa na 18,5 milijonov dinarjev. To je treba doseči z manjšo količino dela. Število delavcev so zmanjšali od 287 na 168. Plačni sklad se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšal za 6 milijonov dinarjev.

## Politika cen kmetijskih pridelkov v Zahodni Nemčiji

Z zakonom o kmetijstvu, ki je stopil v veljavo septembra 1. 1955, so bili postavljeni določeni okvirji za dejavnost države pri podpiranju kmetijstva. Sama aktivnost države je na tem področju prej rezultat določenih političnih razmerij ali kakor pa graditve nekega določenega sistema podpiranja kmetijstva, ki bi ob določenih pogojih deloval celo avtomatično.

Zakon sam se ne opredeljuje za neko vrsto ukrepov, temveč se postavlja za smoter, da z različnimi ukrepi v področju trgovine, davkov, kreditov in politike cen usposobi nemško kmetijstvo, da nadomesti svoje zaostajanje v razmerju do drugih gospodarskih vej. Da bi se mogla država odločiti za kakršen koli sistem ukrepov, je treba predhodno vsako leto izdelati pregled o oblikovanju dohodkov v kmetijstvu. Kmetijsko bilanco je treba izdelati na temelju knjigovodskih podatkov o poslovanju 6.000 do 8.000 gospodarstev. Na osnovi takega pregleda se vlada izjavlja ali ustreza meza najetih in družinskih delavcev mezzam v ustreznih poklicih, ali so lastniki gospodarstev dosegli razumne dobičke in ali je bil dosežen ustrežajoči dohodek o kapitala, ki je bil investiran v kmetijstvo. To mnenje mora temeljiti na analizi poslovanja gospodarstev, ki delajo v povprečnih pogojih, ki zagotavljajo — če jih ustrežno vodijo — stabilen in edini vir eksistence svojemu lastniku in njegovi družini. Če misli vlada, da je v kmetijstvu doseženi dohodek

rezadosten, mora podvzeti ukrepe za izboljšanje takega položaja.

Cepnav so ukrepi za podpiranje kmetijstva precej nejasno označeni, je vendarle državna intervencija v kmetijstvu močna, temelji pa na štirih zakonih, ki regulirajo trg: na žitu in krmilih, na sladkorju, na mleku, mlečnih izdelkih in maslobohi; na govedu in mesu. Reguliranje tržišča teh izdelkov je dolžnost »Uprave« za uvoz in zaloge. Cepnav kmetijska proizvodnja zadostuje za 70 do 75 odstotkov domaših potreb v hrani, je Nemčija pomemben uvoznik hrane. Uvoz hrane in drugih kmetijskih pridelkov tvori 35 do 38 odstotkov vsega uvoza. Izvoz kmetijskih pridelkov je omejen na 2 do 3 odstotke skupnega izvoza. Najvažnejša naloga te uprave je, da učinkuje z določeno politiko uvoza na tvorbo zaloga in tako na gibanje notranjih cen tistih kmetijskih pridelkov, ki spadajo v njeno pristojnost, da jih vzdržuje na določeni ravni in da podvzema ukrepe, s katerimi se ognejo veliki fluktuaciji cen. Zakon predpisuje, da je treba izdelati letne programe preskrbe z žitom sladkorjem in mesom in na temelju teh programov voditi nato določeno politiko uvoza in tvorbe zaloga. Državna zaloge žita so na primer v letu 1954-55 porasle za 70.000 tona. Stroški take politike bremene državni proračun.

Predpisi, s katerimi regulirajo tržišče, so za posamezne pridelke različni. V Nemčiji

priznajo veliki pomen vzdrževanju določene ravni cen žita, ker znatno vplivajo na splošno ravno cen kmetijskih pridelkov. Vsako leto z zakonom določajo najvišje in najnižje cene žita. »Uprava za uvoz in zaloge« je dolžna odkupovati od proizvajalcev žito po minimalni ceni — če se cena na trgu zniža pod minimalno ceno — in da ga prodaja predelovalni industriji in potrošnikom po maksimalni ceni, tudi tedaj ko je cena na domačem trgu višja od te cene. Uvožene količine žita prodajajo na domačem trgu po določeni ceni. Kar se tiče proizvodnih cen za pšenico in rž, imajo štiri cene cen. Ravni cen so prilagojene prometnim stroškom, da bi usmerjali gibanje žita iz proizvajalnih v potrošne središča. Notranji nivo cen je nižji od mednarodnega in je ugoden predvsem za velika gospodarstva, ki so največji proizvajalci. Ceno sladkorne pese določijo vsako leto z dekretom vlade.

Reguliranje tržišča z mlekom stoji na monopolističnem položaju mlekarških podjetij, ki imajo določena področja za zbiranje mleka. Da bi zaščitili potrošnika je cena mleka v trgovini za drobno maksimirana. Cene izenačujejo tako, da zagotavljajo proizvajalcem enake dohodke. Davek na potrošnje mleka je vir sredstev za sklad poddržavljenih cen mleka.

Reguliranje cen mesa opravljajo z uvozno kontrolo. Zadrzne organizacije nimajo kakšnega posebnega položaja

pri reguliranju notranjega tržišča s kmetijskim pridelki.

Oblikovanje cen vrtninskih pridelkov je svobodno, vendar je njihova proizvodnja zaščitena s carinami. Carina se spreminja v skladu s sezono. Najvišja je tedaj, ko pridejo na tržišče domači pridelki. Carina na uvoz sveže vrtnine znaša 25 odstotkov od njene vrednosti. Kondenzirano in polnomastno mleko v prahu je skupno s svežim sadjem in vrtninami glavni pridelek, ki ni liberaliziran.

Za uvoz sadja in vrtnin sta v veljavi dva režima. Eden velja za države članice »Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje«, drugi pa za druge države. Sistem takolemevanih »rokov, ko je uvoz zabranjen« ki so ga uveljavili proti vsem državam je bil na temelju specialnih sporazumov s posameznimi državami članicami gornje organizacije zamenjan s sistemom minimalnih cen v trgovini. Nizozemsko je določeno, da se uvoz sadja in vrtnin iz Nizozemske ustavi, kadar se znižajo cene teh pridelkov na nizozemski avkolah pod določene minimalne cene. Z Italijo se preizkuša uvoz vrste pridelkov, ko cene ki jih dosežejo proizvajalci v Nemčiji, padejo pod določene minimalne cene. Podoben sporazum so v veljavi s Švico in Belgijo za nekatero vrsto vrtninskih pridelkov. V začetku leta 1955 so znižali carinske postavke v nemški carinski tarifi — vendar je niso znižali kmetijskih izdelkov.

M. H.

M. J.